

ממצאי בדיקת "תות שדה" ואופן ניקוי מחרקים

לשאלת רבים, לקראת ט"ו בשבט הבעל"ט שבו מרבים לשים מיני פירות על השולחן ולברך עליהם כמנהג הרבה מקהילות ישראל, וכיון שתות שדה נמצא כעת בשווקים, ורבים הרוצים לעלותו על השולחן, ושואלים כיצד לנקותו מן החרקים.

פסוקאי בצבע אדום על החלק האדום של הפרי - קשה להבחנה

ראשית אציין כי במהלך שנת תשס"ט ערכנו מחקר מקיף מאד על החרקים הנמצאים בפרי זה, והבדיקות היו בעיקר בארץ ישראל וגם בשני מדינות נוספות בחו"ל, ובכל המקומות נמצאו אותם נתוני נגיעות. ולהלן אביא את עיקר הממצאים:

הנתונים שנבדקו נלקחו מחלקות שונות, חלקות רגילות, חלקות אורגניות, תותים ישר מן השטח ותותים לאחר שעברו שטיפה במיתקני שטיפה במפעלים שונים. ואף תותים לאחר שעברו תהליך הקפאה. ובכל הסוגים נמצאו חרקים מסוגים שונים.

פסוקאי בצבע אדום על החלק הלבן של הפרי - קל לזיהוי

בסך הכל נבדקו 471 תותים ונמצאו 79 נגועים. סוגי החרקים שנמצאו, תריפסים כולל ביצי תריפס שבקעו מהם זחלים. פסוקאים. אקריות אדומות ואקריות שקופות, עכבישים. חיפושיים. זחלי עש וכנימות עלה.

נלקחו תותי שדה הנגועים והועברו בשטיפה כפי שיתואר להלן, ולאחר בדיקה חזותית לא נותרו חרקים כלל. גם באותם תותי שדה שנמצאו בהם ביצי תריפס, הנחנו להם לבקוע, ולאחר שיצאו הזחלים הם נצפו [באמצעות מיקרוסקופ דיגיטלי כשהכל מתועד וניתן לצפייה באתר המכון] נכנסים לכיסים שעל גבי התות, ואף מתחפרים בחלקם תחת הגרעין הנמצא בתוך הכיס [אולם ההתחפרות

זחל תריפס בן יומו, מתחבא בתוך הכיס שע"ג התות

לא הייתה מוחלטת]. תותים אלו עם הזחלי תריפס, עברו את השטיפה דלהלן ואף הם נמצאו נקיים.

בתום ביצוע כל הבדיקות, הוצגו המסקנות הבאות:
 א. ברור כי כל החרקים נראים וניכרים לעין, כפי שהובחנו רוב החרקים בבדיקה ויזואלית בלבד. כולם ניכרו ברחישתן בבירור. ניכרו במחושיהם. ניכרו גם לאחר מיתתם באיבריהם והרוב המוחלט ניכר בגופו ממש גם לאחר מיתתו.

ב. למעשה אף חרק לא נמצא מחופר ממש להוציא חרק [עכביש] שהתחפר עקב התהפכות כאשר הגורם האנושי הוא שגרים לכך. כמו כן הזחל תריפס החי התחפר ויצא אולם עדיין מכל קצוותיו הוא נותר בחוץ באופן ששפשוף ידני או ספוג היה מסיר אותו. גם בעבר שמצאנו התחפרות, היא הייתה נדירה וגם אז היו חלקי החרק בחוץ באופן ששפשוף היה מוריד אותו.

ג. נראה בבירור שבשטיפה ראויה מספיק וק"ו באם יש תוספת שפשוף ידני על פני כל התות. ואין כל צורך להיב לקלוף או להיב מהינה. והגם שיש מקרים נדירים של התחפרות, [הגם שבכל ה - 471 תותים שנבדקו בבדיקה זו לא נמצא ולו אחד], עדיין אין מיעוט זה מהיב קילוף, זאת ועוד שגם לאחר ההתחפרות עדיין חלק מהחרק נותר בחוץ ובשפשוף הוא אמור לרדת.

מהמסקנות הללו הומלצו לניקיון התות בדלקמן:

תות אף מהמטעים היותר מטופלים זקוקים לניקוי, ק"ו בשמחי בר או ממקומות שאינם מטופלים [כגון סחורה נכרית המגיעה לשווקים בשנת השמיטה]. אופן הניקוי הוא בדלקמן:

- א. יש לבחור את התותים השלימים, היפים, ולא את "התאומים" או הסדוקים.
- ב. להוריד את הפרח הירוק שבקצה הפרי עם התיכה דקה של בשר הפרי.
- ג. להשרות את התותים במי עם חומר ניקוי [כגון סטרילי או אמה] למשך דקה וחצי [לא יותר כדי שהפירות לא יתקלקלו]. ולסובב את הפירות בתוך הכלי עם החומר.
- ד. להוציא את כל הפירות מהחומר ולשטוף מהסבון.
- ה. לשפשף כל פרי תחת ברוז מים עם ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי ובפרט במקומות המסתור.
- ו. פרי שיש חשש להדירה או שהוא רך מידי וכיו"ב יש לחצותו לשניים. את שאר הפירות אין חובה לחצות לשניים.

מומלץ! לא להשתמש כלל בפירות תות שדה קפואים, ללא כשרות מיוחדת גם על עניני חרקים, כיון שעל אף שגם בהם אפשר לנקות היטב, עדיין הניקוי קשה מאד לאחר הפשרת התות כיון שהוא רך מאד, וקשה ביותר.

ב"ה בעונה זו, יש תותי שדה המשווקים בחזקת נקיים מחרקים מגידול מבוקר ומפוקח ע"י משגיחים מומחים, וראוי לקחת תוצרת מחברות אלו בלבד, ולהימנע מכל חשש.